

דף קח

(ע"ב) 'שני שורין אלו עולה ונסתאבו – רצה, יביא בדמיהן אחד. ורבי אוסר. מאי טעמא? משום דהוה ליה גדול והביא קטן' – 'שבכל מקום שנים חשובים מאחד ואפילו שניהם שוין' (לשון רש"י). זו לשון הגאון מטשעבין ז"ל בספרו דובב מישרים (ח"ג ט): 'דהנה כ' דודי הרב הגאון מהר"מ ראפאפארט ז"ל אבד"ק ליקאווא סיפר לי שפעם ביקר את כבוד אאמו"ר צו"ל ברומלוב, ובאותו זמן באו הגבאים מבית המדרש ושאלו לכ' אאמו"ר היות שמזדמן להם לקנות כתרי תורה אחד גדול ושני קטנים – ועבור שניהם דורשים מקח שוה – איזה יקנו? והשיב להם כ' אאמו"ר שיקנו הקטנים – וכאשר הלכו שאל כ' דודי מאאמו"ר המקור לזה, והראה לו כ' אאמו"ר זצ"ל מרש"י מנחות (קח ע"ב ד"ה גדול והביא קטן) שלא דוקא לענין קרבן, שבכל מקום שנים חשובין מאחד אפילו שניהם שוין' (ועע"ש). הדיוק הוא מלשון 'בכל מקום', שהיה מקום לומר דוקא לענין קרבן שזורים הם ומקטירים מכל אחד ואחד, לכך יש עדיפות לשנים. לזה דקדק רש"י וכתב שהוא ענין כללי. ואולם נראה שהוכחה חותכת אין כאן שיתכן ודברי רש"י אמורים רק בעל חיים שחשיבותו בכך שהוא בריה שלמה (וכדין 'בריה' לענין ביטול, שאינו תלוי כלל בשווי), אבל בעצמים דוממים, חשיבותם נקבעת רק לפי דמיהם, כך לי עצם אחד גדול כך לי שנים קטנים.

יודלמא עלי להביאו קאמר?... יש לדקדק שאם לא אמר 'עלי', אלא רק 'הרי זה לקרבן' – לא נתחייב בהבאתו ואינו עובר ב'בל תאחר'. ושאמרו (במגילה ת). שלענין 'בל תאחר' נדר ונדבה שוים, היינו רק כאשר נתחייב להביאה, כגון שאמר 'עלי' וכדומה. וכן יש לדייק מכמה מקומות (ע' ערכין כ: רש"י נדרים ט: ר"ן שם ו. ד"ה מיתבי). ואולם ממקומות אחרים אין נראה כן (ע' תמורה יג): אלא בכל נדבה קיים חיוב הבאה (ע' משא ומתן בדבר בחדושי הגר"ר בענגיס ח"ב יג, א).

'פירשתי ואיני יודע מה שפירשתי, או שאמר לי אבא ואיני יודע מה – הגדול שבתן הקדש' – ואפילו יש לו שלשה, אין הבינוני הקדש אלא הגדול (כמו שכתב הרמב"ם). כי לעולם יש להניח שאדם מקדיש את המובחר. ורק ברישא היות שאמר 'אחד מכבשי' ויש לו שלשה, על ידי אמירתו זו הורעה ההנחה הרגילה וחוששים שנתכוין להקדיש הבינוני, אבל בסתם כשאין כל ריעותא – אין חוששים אלא לגדול (עפ"י שפת אמת).

'בית בביתי אני מוכר לך ונפל – מראהו נפול... יד בעל השטר על התחתונה'. הראב"ד (זכיה ג, ה) הקשה מכאן על מה שכתב הרמב"ם (שם) שהמוכר לחברו מקח שאינו מסוים – שאינו מסומן, ואין ידוע מה מכר לו) – לא קנה כלום. והלא כשאמר לו 'בית בביתי' לא סיים. וכתב: 'ואולי נאמר כיון שהדבר ידוע שיד בעל השטר על התחתונה – כאילו פירש הגרוע או הנפל או המת'.

[אלא שיש לכאורה לדון בדבר, הלא בשעה שמכר עדיין לא נפל הבית, וכיצד מתברר לאחר זמן שזהו הבית שאותו רצה להקנות, והלא קיימא לן 'אין ברירה', ואם כן שוב חוזרת השאלה הלא נמצא מוכר לו דבר שאינו מסוים (כן הקשה באבי עזרי ריש הל' זכיה. וכתב שם בדעת הרמב"ם (כדברי המ"מ אך מטעם אחר) שאף הרמב"ם לא דיבר אלא במתנה, ומשום אסמכתא, אבל במכר חל הקנין אפילו בדבר שאינו מסוים. וע"ע חדושי הגרעק"א שהקשה קושיא כעין זו על דברי הרא"ש בגטין.

ואילו היה ניתן להעמיד שמדובר כאן כשנפל מפני ריעועו הקודם, ולא מחמת סיבה מתחדשת, אזי היו מיושבות הקושיות, שעתה נגלה שהוא זה הבית הגרוע שהיה לו בשעת המכר).
 ויש מתרצים כיון שאמר 'בית' וכל הבתים מין אחד הם, נעשה כאומר לו אני מוכר לך חלק משדה פלונית, שקנה אפילו לא סיים החלק. ורק ב'נכסים' ו'קרקעות' שיש בהם מינים הרבה, לא קנה לדעת הרמב"ם אם לא סיים מכירתו (עפ"י מגדל עוז הל' זכיה ומתנה שם. וכן הסכימו הדרישה חו"מ רמא והאור-שמח).

דף קט

'רבי שמעון אומר: אין זו עולה... אין זה נזיר' – כיון שאמר להקריב בבית חוניו – לא חל נדרו כלל.
 נראה שרבי שמעון הולך לשיטתו (קג.) שהנודר מנחה להביאה חצי עשרון או משעורים וכדו' – פטור מכלום, שלא התנדב כדרך המתנדבים (וכן מבואר בתוס' חולין מא: ד"ה ור"ש).

'... נעשה כאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה'. יש לשאול מה בכך שהתנה שאינו חייב באחריות, הלא בכך ששחטה בחוץ הוא מוזיק בידיים ומדוע יפטר? ויש לומר כיון שלכך היתה כוונתו מתחילה שישחט בחוץ, הרי זה כאילו התנה מראש שאם יהרגנה בידיים לא יחול הנדר מעיקרא (ע' תומים עב סקכ"ג).

ועוד יש לומר, כיון שהמזיק את ההקדש פטור [כמו שמיעטו (בב"ק ו.) מרעהו. ואף מדרבנן אינו חייב אלא לבעלים, אבל לא כשהוא עצמו הבעלים. כן נראה לשמוע מדברי רש"י בגטין נג.], אם כן אין לחייבו כאן אלא משום חיוב אחריות שהטיל על עצמו באמרו 'עלי' (כמו שאמרו במגילה ת. 'כיון דאמר עלי כמאן דטעין אכתפיה דמי'), הלכך כיון שהתנה שאינו חייב באחריות, ואף אחריות פשיעה בכלל זה [וכמו שהוכיח מכאן מוהר"ם בתשובה], שוב אין לחייבו כלל; כי מצד קבלת אחריות-פשיעה התנה ונפטר, ומחמת דין 'מוזיק' אין לחייב בהקדש כאמור (עפ"י קצות החשן עב סקי"ד).

וע' אמרי בינה (פסח ה) שכתב להוכיח מב"מ (צט:) שיש חיוב תשלומי הזק כלפי הקדש [מדרבנן]. ויש מי שכתב לחלק (עפ"י ד הגר"ח הלוי) בין קדושת בדיק הבית שהוא ממון הקדש, ובין קדושת הגוף שהוא ממון הבעלים (עפ"י מלואי חושן שם).

עוד בענין תנאי שלא יהא חייב באחריות – עתוס' ר"ה ו סע"א; קצוה"ח רג סק"ב.

'אלא אמר רבא: אדם זה לדורון נתכוין, אמר, אי סגיא בבית חוניו – טרחנא, טפי לא מצינא לאיצטעורי...' ורב המנונא אמר לך, נזיר כדקאמרת, עולה – על מנת שלא אתחייב באחריותה קאמר...'. מבואר בסוגיא שברישא כשאמר 'הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו', נחלקו האמוראים האם חל ההקדש על הבהמה ואם שחטה בחוץ חייב כרת, אם לאו. ובסיפא, לענין נזיר – לפי כולם אם גילח בבית חוניו לא חל עליו שם 'נזיר', ואם הקריב קרבנותיו בחוץ – אינו חייב משום 'חוץ'.
 וכתב בלקוטי הלכות (בזבח תודה) שלפי זה מה ששנה התנא 'גלח במקדש' אינו חיוב אלא רשות, שהרי אינו נזיר [וקמ"ל מתניתין שאין כאן חולין בעזרה]. אבל ברישא, נדרו והקדשו חלים שהרי אמר 'הרי עלי עולה', ומחויב להקריב קרבנו במקדש.

לכאורה קשה לפי זה לדעת רבא נצטרך לומר שאפילו ברישא לא חל נדרו ואין כאן הקדש, ואם כן מה בין תנא קמא ורבי שמעון? בשלמא לענין נזירות אפשר לומר שלת"ק הגם שאינו מחויב בהבאת קרבנותיו שהרי הוא כמתנה 'טפי לא מצינא